

Egy képvers margójára*

HANDÓ PÉTER

Nagy Pál 80. születésnapjára

Szülőcsatornájába mi indítja el a verset? Többnyire egy ötlet, amelyet a pillanat ihletett és percek, órák, napok, hetek vajúdása készített elő. Aztán – könnyű vagy nehéz szülésként – valamikor kész a mű.

A 2014-es év elején, Nógrád megye irodalmi vonatkozásait tartalmazó adatbázisomban böngészve, immáron többször jutottam arra a felismerésre: az 1934. augusztus 23-án született Nagy Pál költővel, íróval, műfordítóval, tipográfussal, a párizsi *Magyar Műhely* alapító szerkesztőjével nemcsak egy helyen láttuk meg a napvilágot, de egyazon hónapban – ha más-más csillagjegy alatt – is. Részben ennek hatására döntöttem úgy, hogy földijeként verssel köszöntöm a mestert 80. születésnapja alkalmából. Onnan, ahonnan származott, ahonnan elindult irodalmi pályája íve.

Számomra kézenfekvő volt, hogy abban a lírai térben próbálom ezt megvalósítani, ahol anyanyelve megtartására, ápolására, továbbgondolására alkalmas teremtő közeget talált, otthont lelt. Ebből következően tipográfiai megoldáson tűnődtem azonnal. Arcvonásai szöveggel történő megrajzolásán. De hogyan hajtsam ezt végre?

Az világos volt, hogy a CorelDRAW szerkesztői felületét használok, és az is, kell hozzá egy olyan fénykép, amelynek felületére építkezhetek. Elsőként saját – Salgótarjánban és Rónafalun készített – felvételeimben gondolkodtam. Ám egyik sem tekinthető önreprezentálást szolgáló beállított képnek. Elkapott pillanatok: a Kiskulacs vendéglőben, Kovács Bodor Sándor portáján... Mégis akad közöttük néhány jellemmegragadó portréfotó is. Ám elegendő-e ez ahhoz, hogy az erre az alapra föl vitt szavak nyomán a köszöntött vonásait majdan bárki föl ismerje a képversemben? És nem csak azért, mert az én színes felvételeim meglehetősen távol állnak a betűk által papíron ejthető sötét hegek vizuális összhatásától, és nem is azért, mert nem forognak közkézen valamilyen elektronikus platformon. Átültethetem őket fekete-fehérbe, s már adott is a megfelelő kontraszt, de ez a beazonosíthatóságon alig-alig segítene. Elkezdtem tehát a világhálón keresni, és végül egy ott talált, meglehetősen kis felbontású kép mellett döntöttem, ami ugyan a kellő nagyításnál erősen mátrixossá vált, s így némiképp nehezítette a dolgom, de használhatónak bizonyult.

Úgy tartják, a tekintet a lélek tükré. Ez az, amibe először belenézünk. Mit tükrözhet akkor a versben? Annak a földnek a szellemét, ahol a mag megfogant, és azét, ahol végül gyökeret vert. Akad-e rá más és pontosabb szavunk, mint a földrajzi helyek neve? Tudtam, innen kell kiindulnom. A jobb szem szűkre szabott vonalát Salgótarján, a balt csakis Párizs rajzolhatja meg, mintegy jelezve, innen oda, s onnan ide figyel – jelentse bármelyiket is az innen-onnan, ide-oda.

A szemek közé ékelődő orr egyszerre elválasztó elem és egy olyan arcrész, amely fizikai valójával hasítja a leget, beleszimol, belehatol, belemélyed a világba. Ehhez olyan kifejezést kellett találnom, ami valahogyan képes ezt a kettősséget tükrözni, s alkalmas arra, hogy a szemöldökök röppenő madarának szárnyíve belőle épüljön tovább. Ez volt a Bonc, mint szerzetes és mint részekre bontó. Ebből léptettem két irányba, – némi többletjelentést remélve – további három részre (két kifejezésre és egy kötőelemre) tagolva a konkrét cselekvés eredményére és az ezt gyakorló szakmára vonatkozó kiterjesztést. Az így jelzett és végrehajtott analízis tehát a múlt felé irányul, mindig azt tárja fel, még ha részekre bontva is.

A feldolgozás művelete során szinte természetes, hogy „szavak türemkednek elő” a látható és a láthatatlan tartományban öltve alakot. Világos, hogy tisztán egyiket

hagymái termékeny talajban
arról kell beszélni amiről ne
világ peremén lehanyatlókkal
em számára a létező
még is váltja
:gynek is
:zajsága
zve

lo meste
zába hiddal lenye vá
kapcsolva határral a nagyobban
egybe
es a

ONOB

lem lehet kin

de
kell
érzékeltető dolg
és túl... utó... val

